

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Факультет управління фізичною культурою та спортом
Кафедра управління фізичною культурою та спортом

Пояснювальна записка
до дипломного проекту (роботи)
_____магістр_____
(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: Техніко-тактична підготовка футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів

Виконав: студент 2-го курсу магістратури,
групи УФКС-112м
напряму підготовки (спеціальності)
017 «Фізична культура і спорт»
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)
Освітня програма (спеціалізація)
«Фізичне виховання»
_____Тяпкін М.В._____
(прізвище та ініціали)
Керівник Чередниченко І.А.
(прізвище та ініціали)
Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра _____ управління фізичною культурою та спортом _____

Ступінь вищої освіти _____ магістр _____

Спеціальність _____ 017 Фізична культура і спорт _____
(шифр і назва)

Освітня програма (спеціалізація) _____ Фізичне виховання _____
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри
управління фізичною
культурою та спортом
Василь МАЗІН

“ _____ ” _____ 20 ____ року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Тяпкін Максим Володимирович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Техніко-тактична підготовка футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів керівник проекту (роботи) Чередниченко Інна Анатоліївна, канд. наук з фізичного виховання і спорту, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від № 429 від 09 листопада 2023 р.

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 01.12.2023

3. Вихідні дані до проекту (роботи) Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес груп початкової підготовки з футболу. Предмет дослідження – методика тактико-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів. Мета дослідження – розроблення ефективної методики тактико-технічної підготовки футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Проаналізувати наукові джерела, присвячені тактико-технічній підготовці футболістів. 2. Розробити методику тактико-технічної підготовки юних футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів. 3. Експериментально перевірити ефективність розробленої методики.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): робота містить 2 таблиці, 1 рисунок.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Перший		30.10.2022	12.11.2022
Другий		12.11.2022	06.06.2023
Третій		06.06.2023	01.12.2023

7. Дата видачі завдання 30.10.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Огляд літератури з проблематики тактико-технічної підготовки футболістів	12.11.2022	
2	Організація і проведення дослідження	30.04.2023	
3	Опрацювання і узагальнення емпіричного матеріалу з використанням методів математичної статистики	16.05.2023	
4	Робота над текстом 1-го та 2-го розділів, формулювання висновків	06.06.2023	
5	Робота над текстом 3-го розділу, формулювання висновків	01.12.2023	
	Робота над докладом, створення презентації	10.12.2023	

Студент

_____ **Тяпкін М.В.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ **Чередниченко І.А.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 42 сторінки, 1 таблиця, 3 рисунки, список літературі з 31 найменувань.

Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес груп початкової підготовки з футболу.

Предмет дослідження – методика тактико-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

Мета дослідження – розроблення ефективної методики тактико-технічної підготовки футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукові джерела, присвячені тактико-технічній підготовці футболістів.
2. Розробити методику тактико-технічної підготовки юних футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів.
3. Експериментально перевірити ефективність розробленої методики.

Методи дослідження:

1. Аналіз наукових джерел.
2. Тестування тактико-технічної підготовленості футболістів.
3. Педагогічний експеримент.
4. Методи математичної статистики.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів: розроблено методику тактико-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів; експериментально підтверджено ефективність цієї методики. Результати дослідження можуть бути корисними для тренерів з футболу, а також

науковців, які займаються підвищенням якості навчально-тренувального процесу юних футболістів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МЕТОДИКА, ТАКТИКО-ТЕХНІЧНА ПІДГОТОВКА ФУТБОЛ, ПОЧАТКОВА ПІДГОТОВКА, ІГРОВІ ЗАСОБИ.

ЗМІСТ

Примітка	3
РЕФЕРАТ	4
ЗМІСТ.....	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ З ПРОБЛЕМАТИКИ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ	9
1.1. Особливості навчально-тренувального процесу футболістів на етапі початкової підготовки.....	9
1.2. Традиційний зміст тактико-технічної підготовки юних футболістів	11
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	17
2.1. Методи дослідження.....	17
2.2. Організація дослідження	19
РОЗДІЛ 3 ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ НА ОСНОВІ АКЦЕНТОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЗАСОБІВ	21
3.1. Сутність і особливості методики тактико-технічної підготовки юних футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів....	21
3.2. Вплив експериментальної методики на показники тактико- технічної підготовленості юних футболістів	31
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

ВСТУП

Проблема формування спортивного потенціалу у футболі включає в себе широкий спектр організаційних, методичних і наукових аспектів, які непрямо впливають на подальші досягнення команд на рівні клубів і національних збірних. На сучасному етапі відчутний дефіцит якісних футболістів, що свідчить про певне зниження ефективності системи підготовки спортивного резерву, а отже, і професійної майстерності тренерів, які працюють з юніорськими групами.

За останні 30 років, порівняно з попереднім періодом, значно зросла кількість досліджень, пов'язаних з питаннями відбору та педагогічного контролю підготовленості юних футболістів, включаючи питання організації та планування їхньої змагальної та тренувальної діяльності, у тому числі їх навчання техніці гри [1].

Аналізуючи зміст тренувального процесу футболістів етапу початкової підготовки у роботах низки авторів, слід зазначити те, що це автори єдині у необхідності їх початкового навчання технічним і тактичним прийомам. Причому цей процес має відбуватися паралельно із розвитком провідних фізичних якостей.

Проте, недостатньо вивченими залишаються питання системного впорядкування застосовуваних ігрових методів та засобів для одночасного розвитку рухових якостей та навчання техніко-тактичних дій футболістів груп початкової підготовки, які можна було б використовувати на зменшених полях та у малих складах.

Означене стало підставою для формулювання теми дослідження «Техніко-тактична підготовка футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів».

Об'єкт дослідження – навчально-тренувальний процес груп початкової підготовки з футболу.

Предмет дослідження – методика тактико-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

Мета дослідження – розроблення ефективної методики тактико-технічної підготовки футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукові джерела, присвячені тактико-технічній підготовці футболістів.

2. Розробити методику тактико-технічної підготовки юних футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів.

3. Експериментально перевірити ефективність розробленої методики.

Методи дослідження:

1. Аналіз наукових джерел.

2. Тестування тактико-технічної підготовленості футболістів.

3. Педагогічний експеримент.

4. Методи математичної статистики.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів: розроблено методику тактико-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів; експериментально підтверджено ефективність цієї методики. Результати дослідження можуть бути корисними для тренерів з футболу, а також науковців, які займаються підвищенням якості навчально-тренувального процесу юних футболістів.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ З ПРОБЛЕМАТИКИ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

1.1. Особливості навчально-тренувального процесу футболістів на етапі початкової підготовки

Характерними рисами сучасного спорту є значне його омолодження та неухильне зростання спортивних досягнень. У зв'язку з цим, особливу увагу потрібно приділяти дітям на етапі початкової підготовки, коли закладаються основи, формуються передумови розвитку психомоторики та психофізіологічних функцій – фундаменту техніко-тактичної майстерності.

В даний час складніше залучати дітей до занять футболом, оскільки помітно зріс їхній інтерес до інших видів спорту, негативно позначається захоплення телебаченням та комп'ютерними іграми. Практично зник дворовий футбол, який сприяв формуванню навичок гри та створенню «рухового фонду» у дітей [8].

Особливості етапу початкової підготовки у футболі.

Відповідно до програми ДЮСШ з футболу, актуальній в Україні, етап початкової підготовки [1].

Межі етапу початкової підготовки у футболі визначені Програмою для ДЮСШ з цього виду спорту віком вихованців з 6-ти до 10-ти років.

При цьому основними завданнями цього етапу виступають: зміцнення здоров'я дітей, різнобічна фізична підготовка, усунення недоліків у фізичному розвитку, навчання засад техніки, індивідуальної та групової тактики гри.

Підготовка юних футболістів характеризується застосуванням різноманітних засобів і методів тренування, а також вправ з різних видів спорту (плавання, легкої атлетики, рухливих і спортивних ігор тощо); широко використовується ігровий метод [1].

У програмі відзначено, що при плануванні тренувальної роботи на етапі початкової підготовки слід уникати надвисоких фізичних та емоційних навантажень [7].

На етапі початкової підготовки закладається технічна база футболіста, виходячи з чого, тренерам рекомендовано при роботі над технікою гри орієнтуватися на використання значної кількості різноманітних підготовчих вправ з метою стабілізації техніки рухів і формування стійких рухових навичок [28].

Доцільним вважається залучення футболістів до різноманітних змагань із загальної фізичної підготовки, допоміжних видів спорту за спрощеними правилами (на малих футбольних майданчиках), а також до виконання контрольних вправ, передбачених Програмою для цієї вікової групи [10].

У програмі для ДЮСШ відзначено, що кількість вихованців у групі початкової підготовки має бути від 14 до 16-ти, а кількість тренувальних годин на тиждень – від 8-ми до 10-ти [28].

Етап початкової підготовки в футболі є одним з важливих етапів тренування, спрямованим на формування базових навичок і фундаментальних знань у гравців. Цей етап має кілька ключових завдань, а саме у його продовження має бути приділено увагу:

- засвоєнню основ техніки гри. Початкова підготовка включає в себе навчання фундаментальних футбольних навичок, таких як удари, паси, контроль м'яча, дриблінг та інші елементи техніки. Гравці отримують можливість вдосконалити свої навички в цій фазі тренувань;

- засвоєнню основ тактики футболу. Гравці знайомляться з базовими тактичними принципами гри в футбол, такими як позиціонування на полі, взаємодія з партнерами по команді, розуміння стратегії гри тощо;

- розвитку рухових якостей. Адже важливою частиною цього етапу є розвиток загальної фізичної підготовки гравців, включаючи швидкість, витривалість, силу, координацію та гнучкість;

- соціальному розвитку юних спортсменів. Цей етап також сприяє розвитку

командного духу, співпраці та роботи у колективі. Гравці вчать спілкуватися на полі, розуміти і підтримувати одне одного, що є важливим у формуванні успішної футбольної команди;

- медичному контролю. Важливою складовою є медичний нагляд за здоров'ям дітей, уникнення травм та забезпечення безпеки під час тренувань;

- мотивації та стимулюванню. Тренери стараються створити стимули для гравців, мотивувати їх до досягнення кращих результатів, підтримуючи інтерес до гри.

Цей етап відіграє ключову роль у формуванні основ та фундаменту для подальшого розвитку футбольних навичок та вмінь гравців, тому важливо надати йому належну увагу та час.

Відзначимо, що на етапі початкової підготовки ключовою є роль тренера.

Саме тренер відповідає за створення сприятливого та підтримуючого середовища, де гравці відчують себе комфортно. Це допомагає молодим футболістам розвиватися та навчатися без стресу та негативного тиску. Тренер визначає програму тренувань, враховуючи розвиток різних аспектів гри та індивідуальні потреби гравців. При цьому тренер має стимулювати гравців до досягнення свого потенціалу, підтримувати їх у важких часах, підвищувати їхню мотивацію та бажання досягати успіху [31; 17].

Усі ці аспекти ролі тренера допомагають у формуванні не лише футбольних навичок, а й особистості молодого спортсмена, щоб він міг успішно розвиватися як футболіст та як особа в цілому.

1.2. Традиційний зміст тактико-технічної підготовки юних футболістів

Футбол - гра зі складною технікою рухів та дій. Однією з важливих завдань гравця є вміння поводитися з м'ячем ногами, тоді як більшість життєво-побутових дій виконується руками. Цим пояснюється складність навчання елементам футболу.

Під час гри в футбол футболістам необхідно майстерно виконувати такі дії, як зупинка м'яча, виконання "дриблінгу", передачі та удари по воротах. Якщо гравець робить це недостатньо швидко та точно, це призводить до витрати зусиль команди і стає серйозною перешкодою для досягнення успіху. Точність та ефективність цих технічних дій безпосередньо впливають на результативність гри.

Усі дії футболістів під час матчу визначаються високою динамікою, де інтенсивність рухів коливається від помірної до максимальної. Це ставить високі вимоги до фізичної підготовленості гравців. Здатність виконувати швидкі та точні технічні дії, такі як зупинка м'яча, передачі та удари, визначає ефективність їхніх дій на полі.

Технічна підготовка футболістів - процес формування навичок та вмінь, які забезпечують ефективне використання їхнього функціонального потенціалу для досягнення високих результатів у змаганнях. Цей процес включає систематичне поліпшення технічних вмінь на різних етапах підготовки. Тренерам слід використовувати раціональні методи та засоби тренування, зокрема вправи, які відтворюють екстремальні та схожі на умови гри ситуації.

Отже, тренерам футбольних команд важливо враховувати ці аспекти та прагнути підняти рівень технічної підготовки гравців, враховуючи особливості їхнього фізичного розвитку та особливості методики навчання технічних прийомів у футболі [27].

Як було вже сказано, прогрес вітчизняного футболу асоціюється з якістю підготовки спортивного резерву, основою якого є науково обґрунтовані розробки, застосування яких сприяє вдосконаленню подальшої спортивної діяльності футболістів.

У процесі тренувань у футболі формуються складні та різноманітні рухові вміння, спостерігається удосконалення умовно-рефлекторних зв'язків між корою головного мозку, руховим апаратом і внутрішніми органами. Координація покращується, реакція прискорюється, а рівень фізичної, технічної та тактичної майстерності спортсменів підвищується. Це надає

футболістам можливість ефективно переносити значне фізичне навантаження під час гри та швидко реагувати на зміну обстановки.

Гра в футбол сприяє фізичному загартуванню, зміцненню опорного апарату організму і розширенню адаптаційних можливостей. Фізична підготовка виступає як фундамент для освоєння цього виду спорту, сприяючи швидкому вивченню та закріпленню навичок і вмінь. Важливо враховувати, що фізична підготовка може бути загальною і спеціальною, спрямованою на підготовку конкретних аспектів гри в футбол [10].

Підвищення рівня вмінь футболістів напряду залежить від методично обґрунтованого планування та реалізації ключових завдань у сфері дитячого та юнацького футболу. У старшому віці та серед висококваліфікованих гравців важче виправляти недоліки в техніко-тактичній підготовленості, тому що ефективніше вчення дітей, підлітків і юнаків сприяє ймовірнішому досягненню високих результатів.

У процесі вивчення техніко-тактичних аспектів гри юний футболіст повинен вирішувати рухові завдання переважно в грі, сполучаючи це з розвитком орієнтації, фізичних якостей та взаємодії з партнерами та протидії суперникам [8].

У початковій стадії тренувань основними завданнями є створення стійкого бажання займатися футболом, вивчення рухових ігор та основних техніко-тактичних прийомів, а також досягнення позитивної динаміки у фізичному розвитку та фізичних якостях учнів. Тому в навчально-тренувальному процесі дуже важлива постановка конкретних завдань навчання:

- вміння грати у різні рухливі та спортивні ігри; оволодіння основними технічними прийомами футболу (ведення та передачі м'яча, удар у ворота та ін.);
- формування основних фізичних якостей (швидкість, спритність, витривалість, швидко-силові, гнучкість та ін.);
- розвиток психічних властивостей і процесів особистості (працьовитість, увага, пам'ять, реакції на м'яч, що летить, на дії суперників і партнерів); теоретична підготовка (створення уявлення у дітей про гру у футбол, про навчально-тренувальний процес, про вольові якості та ін.).

Ключовим елементом тренування футболістів є техніко-тактична підготовка юних спортсменів, яка представляє собою процес, спрямований на засвоєння навичок техніки і тактики різноманітних футбольних прийомів, закріплених у спеціальних, змагальних умовах.

Техніко-тактична підготовка в футболі представляє собою комплекс тренувань, спрямованих на розвиток як тактичних, так і технічних аспектів гри. Вона включає в себе цілеспрямовану роботу над футбольними навичками, технікою гри (навички контролю м'яча, передачі, удари, дриблінг та інші), а також розумінням тактичних аспектів гри, таких як позиціонування на полі, стратегія команди, взаємодія між гравцями, тактичні схеми, атака та оборона [30].

Техніко-тактична підготовка включає в себе також тренування, які сприяють розвитку футбольних навичок гравців та їх розуміння гри як системи. Це може включати в себе індивідуальні тренування для покращення техніки кожного гравця, а також колективні тренування, спрямовані на удосконалення взаємодії між гравцями, розуміння тактичних схем та стратегій гри.

Техніко-тактична підготовка важлива для успішного виступу команди на полі, оскільки поєднує в собі технічні вміння гравців і здатність розуміти та виконувати тактичні завдання, що сприяє досягненню спільних цілей команди в матчах. Виходячи з цього, дослідники вважають за необхідне регулярно організовувати ігри та симуляції матчів, щоб розвивати у юних гравців почуття гри.

Важливо зауважити, що наукові джерела підкреслюють, що розвиток технічних і тактичних навичок можливий лише через тривалі та цілеспрямовані систематичні тренування. Загальна технічна підготовка визначає основу для впровадження тактичних аспектів гри. Зростання рівня технічних вмінь гравців прямо впливає на їхню успішність у вирішенні тактичних завдань, а також підвищує загальну тактичну майстерність всієї команди [28].

При роботі з юними футболістами у групах початкової підготовки важливо послідовно та систематично використовувати різноманітні методи навчання гри,

акцентуючи на доступних ігрових аспектах. Ефективне використання індивідуального підходу є ключем до успішного тренування, а надто важливо об'єктивно оцінювати досягнення тих, хто займається.

На цьому етапі виключається періодизація навчально-тренувального процесу, а заняття проводять як єдиний підготовчий період без спеціальної підготовки до змагальних ігор (продовження навчального процесу).

При навчанні основ техніко-тактичних процесів необхідно керуватися методикою послідовного їх формування. Насамперед, це ознайомлення юних футболістів з прийомами гри, їх розучування та початкове вдосконалення під час використання методичних принципів «від головного – до другорядного», «від простого – до складного», «від відомого – до невідомого» та ігрових змагальних вправ [7].

На цьому етапі тренувальні завдання тісно пов'язані із навчальними і включають:

- комплектування навчально-тренувальних груп;
- оволодіння вмінням грати у рухливі ігри, міні-футбол;
- змагання у вправах із м'ячем;
- участь у естафетах;
- освоєння основних техніко-тактичних дій [13].

Всі ці заходи сприяють підвищенню рівня не лише техніко-тактичної та ігрової майстерності хлопців, а також їхньої фізичної підготовленості, і навіть розширюють їхні функціональні можливості.

Не менш важливими завданнями у навчально-тренувальному процесі є поліпшення організації тренування, створення динаміки виконання техніко-тактичних вправ при творчому підході до методики реалізації засобів, що застосовуються.

Утім, більшість тренерів упускають головні деталі навчання техніко-тактичних дій, а саме: виконання прийомів не на місці, а в русі, наскільки можна в стрибках, при пасивному та активному опорі суперника для закріплення розучених дій у ігрових умовах [20].

Відзначимо, що надзвичайно корисними у тренуванні футболістів можуть стати рухливі ігри. Ці ігри сприяють розвитку різноманітних футбольних навичок, таких як швидкість, витривалість, координація, реакція, техніка, а також сприяють формуванню тактичного мислення гравців.

Гіпотетично, рухливі ігри у футболі допомагають покращити фізичну підготовку гравців, оскільки вони вимагають багато руху, зміни напрямків, швидких реакційних дій та взаємодії між гравцями. Ці ігри можуть бути різноманітними: від міні-матчів на обмеженому полі до вправ на розвиток швидкості або технічних навичок під час гри [7].

Крім фізичного аспекту, рухливі ігри сприяють тактичному розвитку гравців. Вони дозволяють гравцям вдосконалювати свої здібності читання гри, взаємодії з партнерами по команді, прийняття швидких стратегічних рішень та адаптації до змінних ситуацій на полі.

Таким чином, рухливі ігри є важливою складовою тренувального процесу у футболі, допомагаючи гравцям розвивати різноманітні футбольні навички та підвищувати якість їх гри на полі.

Разом із тим, аналіз публікацій з проблематики формування і розвитку тактико-технічних умінь юних футболістів показав, що питання використання різноманітних рухових ігор з відповідною метою досліджено недостатньо. До того ж експериментальних даних, які б підтверджували доцільність впровадження таких засобів у навчально-тренувальний процес, авторами не представлено.

Означене обумовлює актуальність спрямування наших зусиль на розробку методики техніко-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань використовувались наступні методи дослідження:

1. Аналіз науково-методичної літератури.
2. Анкетування.
3. Педагогічний експеримент.
4. Методи математичної статистики.

Аналіз науково-методичної літератури проводився з метою з'ясування питань, пов'язаних з техніко-тактичним тренуванням футболістів груп початкової підготовки. На підставі цього аналізу була розроблена програма, спрямована на таку підготовку з акцентованим використанням ігрових засобів.

Окрім того, аналіз наукових джерел дозволив аргументувати актуальність вибраної теми, сформулювати гіпотезу і мету, вибрати методи дослідження.

Для підтвердження гіпотези дослідження був проведений педагогічний експеримент.

Експеримент проводився за планом контрольної групи з тестуванням до і після впливу експериментального фактору. На початку і наприкінці дослідження у групах було проведено тестування з використанням тестів «Жонглювання м'ячем», «Удар по м'ячу на точність», «Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах». При цьому юні футболісти не знали, що беруть участь в експерименті й не змінювали ставлення до процесу фізичного виховання.

Тестування тактико-технічних умінь.

Для того щоб досягти бажаного результату у тренувальному процесі необхідно постійно порівнювати планований ріст результатів з фактичним.

Досягти цього зпичай, використовуються різноманітні тести та контрольні вправи [27].

Серед варіантів діагностичних інструментів обрано наступні тести:

Жонглювання м'ячем.

Набивання виконувалося стопами, стегном та головою. Воно відбувалося у будь-якій послідовності, не повторюючи однакового відбивання більш, ніж два рази поспіль. Враховувались тільки спроби, що виконані різними способами, із них не менше, ніж один раз головою, правим та лівим стегнами.

Удар по м'ячу на точність.

Удар виконувався по нерухомому м'ячу, правою чи лівою ногою, з відстані 11 м від воріт. При цьому спортсмени направляли м'яч у визначену третину воріт по вертикалі. Виконувалося п'ять ударів кожною ногою, будь яким способом. Зараховувалась сума влучень.

Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах.

Ведення м'яча, обведення стояків та удар по воротах виконувалися із лінії старту (30 м від лінії штрафного майданчика). При цьому було необхідно вести м'яч 20 м, далі обвести змійкою чотири стояки (перший стояк на відстані 10 м від штрафного майданчика, а через кожні 2 м - ще три стояки), й не доходячи до штрафного майданчика забити м'яч у ворота. Час фіксується з лінії старту до перетину лінії воріт м'ячем. У випадку, коли м'яч не був забитий у ворота, тест не зараховувався. Надавалося три спроби, зараховувався кращий результат.

Статистичні методи.

Обробка результатів досліджень здійснювалася статистичними методами на персональному комп'ютері засобами програмного пакету Statistica. Серед методів математичної статистики, використаних для опрацювання отриманих результатів такі:

- визначення середнього арифметичного значення;
- визначення помилки середнього арифметичного;

- визначення відсотків;
- аналіз гістограм;
- порівняння даних за критерієм Ст'юдента (Т-критерієм) для статистичної перевірки гіпотези про достовірність відмінностей у залежних вибірках (при порівнянні даних достовірними вважалися відмінності при $p < 0,05$).

2.2. Організація дослідження

Дослідження виконувалося протягом 13 місяців.

Перший етап (вересень 2022 р.) був присвячений визначенню контингенту спортсменів, які брали участь у дослідженні. На цьому етапі формулювалася тема, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, обґрунтовувалися його методи.

На другому етапі (жовтень 2022 р. – лютий 2023 р.) вивчався стан розробленості проблеми формування тактико-технічної підготовленості юних футболістів. На основі аналізу та узагальнення науково-методичної літератури та передового практичного досвіду розроблено методику формування технічних і тактичних навичок футболістів на основі концентрованого використання ігрових засобів. Також на цьому етапі було визначено методику фіксації сформованості технічних і тактичних навичок футболістів груп початкової підготовки.

Третій етап (березень 2023 р. – травень 2023 р.) був присвячений проведенню педагогічного експерименту, спрямованого на встановлення ефективності методики формування технічних і тактичних навичок футболістів груп початкової підготовки на основі концентрованого використання ігрових засобів.

На четвертому етапі (червень 2023 р. – жовтень 2023 р.) – проаналізовано експериментальні дані, підтверджено ефективність розробленої методики.

Експеримент проводився на базі ДЮСШ 7 «ОКЕАН» м. Дніпро.

Було сформовано чотири експериментальні групи, відповідно року народження юних футболістів. Зокрема, до першої групи увійшли юнаки 2016-го р.н.; до другої – юнаки 2015-го р.н.; до третьої – юнаки 2014-го р.н.; до четвертої – юнаки 2013-го р.н.

Кількість гравців у кожній групі складала – 14 осіб.

В експериментальних групах була запроваджена методика формування тактико-технічної підготовки футболістів з акцентованим використанням ігрових засобів.

При цьому юні футболісти не знали, що беруть участь в експерименті й не змінювали ставлення до процесу фізичного виховання.

На початку і наприкінці досліду у групах було проведено тестування з використанням тестів «Жонглювання м'ячем», «Удар по м'ячу на точність», «Ведення м'ча з обводом стояків і ударом по воротах».

Результати експерименту оброблено за допомогою статистичних методів. Результати цієї обробки, а також їхня інтерпретація, подані у підрозділі 3.2. магістерської роботи. На основі отриманих результатів дослідження сформульовано висновки.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ НА ОСНОВІ АКЦЕНТОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЗАСОБІВ

3.1. Сутність і особливості методики тактико-технічної підготовки юних футболістів на основі акцентованого використання ігрових засобів

В основу нашої методики покладені положення про те, що техніко-тактична підготовка юних футболістів на етапі початкової підготовки буде педагогічно доцільною та ефективною, якщо:

- у тренувальному процесі реалізувати програмно-методичне забезпечення, акцентоване на активному застосуванні ігрових засобів (багатоцільових рухливих та спрощених у змісті спортивних ігор);
- обґрунтувати тестовий комплекс визначення індивідуальних рухових здібностей юних футболістів.

Методика була розрахована на три місяці тренувань, протягом яких, кожного тренування з метою розминки або в основній частині заняття гравці експериментальних груп були залучені до ігрової діяльності, спрямованої на формування технічних та тактичних навичок гри у футбол.

Наведемо зміст рухливих ігор для техніко-тактичної підготовки футболістів 8-10 років.

М'яч у суперника.

Мета: розминка з м'ячем. Учасники: від 12 до 16 гравців (2 команди по 6-8 гравців).

Майданчик: штрафний майданчик, продовжений до бічних ліній.

Тривалість: до 10 хв.

Умова: гравці однієї з команд прагнуть передати один одному м'яч так, щоб при цьому зачепити ним якомога більше гравців суперника. Інша команда

намагається відібрати м'яч та ухилитися від влучань. За кожне влучення дається бал.

Правила: обидві команди розміщуються на майданчику. Дозволяється грати тільки в один дотик. М'яч переходить до суперника, якщо пролітає повз гравця чи викочується за майданчик, якщо його до влучення торкнувся суперник або якщо гравець залишає межі майданчика. Гравцям, у яких влучили м'ячем, дозволяється знову брати участь у грі після доторкання до м'яча іншим гравцем.

Варіанти: «влучені» гравці можуть вибувати, гра закінчується тоді, коли всі гравці вибули.

Вказівка: гра рекомендована для залів, бо в цьому разі майже не витрачається час на діставання м'ячів, які потрапили за межі майданчика.

Перехоплення м'яча.

Мета: розминка з м'ячем.

Учасники: від 5-8 до 11 гравців (4 проти 1; 6 проти 2; 8 проти 3).

Майданчик: 20х20 м.

Тривалість: до 10 хв.

Умова: гравці передають м'яч один одному; той, хто водить, прагне перехопити м'яч.

Правила: якщо той, хто водить, доторкнувся до м'яча, він міняється місцями з гравцем, який останнім грав м'ячем. Втратою м'яча вважається також, якщо м'яч залишає межі майданчика. У цьому випадку гравець міняється своїм місцем із тим, хто найдовше був ведучим. М'яч можна подавати низько і високо. Гра рукою заборонена.

Варіанти: 1) визначається кількість торкань до м'яча; 2) можлива гра з двома м'ячами. При цьому ведучим стає гравець, який уже володіє одним м'ячем.

Вказівка: треба враховувати розміри ігрового поля, кількість гравців та їхню працездатність.

Біг від м'яча.

Мета: розминка з м'ячем. Учасники: від 10 до 20 гравців.

Майданчик: половина футбольного поля. Тривалість: до 10 хв.

Умова: два гравці передають один одному м'яч і намагаються влучити ним по гомілці гравців, що втікають. Гравець, у якого влучили м'ячем, повинен допомагати двом першим. Гра ведеться доти, доки не залишиться один гравець. Останній починає гру спочатку.

Правила: гравцям із м'ячем дозволяється грати тільки в один дотик. Ведення м'яча заборонене. Щоб краще розрізняти гравців із м'ячем і без м'яча, бажано їх якимось чином позначити. Наприклад, усі гравці без м'яча можуть одягнути кольорову стрічку, після влучання в них - зняти її. Гравці, які заступили за межі майданчика, також вважаються тими, в яких влучили м'ячем.

Варіанти: ціллю є увесь корпус гравця, що втікає. Вказівка: гра рекомендується також і для залів.

«Квач» із присіданням.

Мета: розминка з м'ячем.

Учасники: від 6 до 15 гравців і три команди по 2-5 гравців).

Майданчик: штрафний майданчик, продовжений до бічних ліній.

Тривалість: до 10 хв.

Умова: у кожного з гравців м'яч в ногах. Одна команда виконуючи ведення м'яча має «заквачити» гравців двох інших команд які також ведуть ногами м'яч. Той, кого «заквачили», повинен присісти навпочіпки. Він вибуває з гри.

Правила: гравця «квачать» рукою. «Закваченим» вважається також той, хто втратив свій м'яч або м'яч якого потрапив за межі майданчика. Ці гравці повинні сісти навпочіпки на краю майданчика.

Гравців, які вибули, можуть звільняти їхні партнери торкнувшись їх рукою. Якщо команда «заквачила» усіх гравців, для ловів призначається інша

команда. Гра ведеться доти, поки всі гравці команди не будуть зловлені по разі.

Варіанти: 1) той, кого «заквачили», повинен лягти (на живіт, на спину), щоб ускладнити звільнення; 2) для звільнення гравця дозволяється тільки торкатися до м'яча.

Вказівка: гра рекомендується як для майданчика, так і для залу.

«Лови» по колу.

Мета: розминка з м'ячем. Учасники: від 8 до 12 гравців.

Майданчик: усе футбольне поле; гравці стоять на відстані 2-3 м один від одного, утворюючи коло.

Тривалість: до 10 хв.

Умова: гравці знаходяться у положенні ноги нарізно. Один гравець призначається ловцем, другий - утікачем. Обидва повинні мати м'яч і вести його ногою. Якщо ловець «квачить» утікача, вони міняються своїми функціями. Якщо утікач, перш ніж його «заквачать», б'є м'ячем крізь широко розставлені ноги будь якого гравця, то ловцем стає той гравець, котрий одержав м'яч від утікача.

Правила: дозволяється бігти тільки поза колом. «Квачать» гравця рукою. Хто втрачає м'яч або біжить через внутрішнє коло, той стає ловцем.

Варіанти: 1) м'яч котять руками; 2) гравці ведуть правою чи лівою ногою або правою чи лівою рукою.

Вказівка: коло має бути таких розмірів, щоб ловець мав можливість «заквачити» утікача.

Зміна місць по колу.

Мета: розминка з м'ячем. Учасники: від 4 до 10 гравців.

Майданчик: коло діаметром 10-20 м. Тривалість: 7-10 хв.

Умова: гравець після передачі м'яча займає нову позицію, яку зберігає до одержання м'яча. Щоб гра мала характер змагання, треба рахувати, скільки передач було зроблено за певний інтервал часу. Гравці різних кіл можуть змагатися між собою.

Правила: гравці стоять по колу. Один з них б'є м'ячем у бік другого, біжить за м'ячем і займає позицію гравця, якому він зробив передачу. Останній після одержання м'яча повинен негайно зробити передачу наступному та бігти за м'ячем. Гравцям не дозволяється заважати один одному.

Варіанти: 1) по-різному встановлюється вид передачі (м'яч зразу ж передавати далі або попередньо зупинити); 2) гра двома м'ячами.

Зміна місць у «вулиці».

Мета: розминка з м'ячем.

Учасники: кількість гравців довільна, 3 гравці складають команду.

Майданчик: прямокутник, довжина залежить від кількості команд, ширина 25-50 м.

Тривалість: 7-10 хв.

Умова: здійснюється точна передача на велику відстань і швидко виконується зміна місць. Переможцем стає та команда, яка за визначений час зробить найбільшу кількість змін. Правила: в одного гравця два партнери, один з них володіє м'ячем. Він посилає м'яч гравцю на іншу сторону і біжить до його місця, у той час як гравець повертає м'яч назад і також змінює сторону. Таким чином здійснюється постійна зміна місць після передачі.

Варіанти: 1) варіюється техніка і вид передачі; 2) після кожної передачі м'яча можна додатково вимагати виконання таких вправ, як присідання, упори лежачи, перекиди вперед або назад та ін.

Вказівка: додаткові вправи мають бути у правильному співвідношенні з тривалістю бігу.

Рухома ціль.

Площадка 20x20 м. Учні розташовуються на обмежувальних лініях площадки, ведучий - у центрі. Передаючи один одному м'яч ногою, учні намагаються потрапити в ведучого. Той хто потрапив м'ячем в ногу ведучого, міняється з ним місцями.

М'ячем можна ударяти тільки в ноги ведучого.

Ведення м'яча парами.

Футболісти діляться по двоє. В одного з них - м'яч, інший без м'яча. Спортсмен який без м'яча рухається по прямій змінюючи темп бігу. Другий - веде м'яч ногою, не відстаючи від партнера. Через кілька хвилин вони міняються ролями.

Гонка м'ячів.

Всі футболісти вільно розташовуються на майданчику, у кожного - по м'ячу. Після сигналу тренера всі ведуть м'яч ногою, намагаючись не стикатися один з одним.

Варіант. Те ж, але за першим сигналом тренера гравці ведуть м'яч у швидкому темпі, за наступним сигналом - у повільному.

Відбери м'яч.

Футболісти стають на зовнішню лінію кола (діаметр 20м.) - це «нападники», всередині кола – «захисник». «Нападники» швидко передають ногою один одному м'яч так, щоб він котився по землі, а «захисник» намагається доторкнутись ногою до м'яча. Якщо йому це вдається зробити, то він міняється місцями з тим нападником, який відбивав м'яч останнім. Якщо у грі бере участь багато спортсменів, то можуть бути 2-3 «захисника».

Гра у футбол удвох.

Футболісти стають парами, кожен гравець креслить навколо себе коло діаметром 2-3 м. Гравці передають м'яч один одному відбиваючи його то правою, то лівою ногою, намагаючись потрапити м'ячем у коло суперника. Виграє той, який забив більше м'ячів у коло противника.

Забий у ворота.

Кілька граючих спортсменів (4-6) стають на лінію, зазначену в 5 м від воріт, - це «нападники». Двоє чи троє – «захисники», вони розташовуються між лінією і воротами. «Нападники» по черзі забивають у ворота три м'ячі. «Захисники» намагаються зловити м'ячі і повертають назад нападаючим. Потім вони міняються ролями. Виграє той, хто більше забиває м'ячів у ворота.

У кого більше м'ячів.

Спортсмени утворюють дві команди. Кожна з них бере два м'ячі і розташовується на своїй половині майданчика. Майданчик розділено сіткою, підвішеною на рівні 40-50 см від площадки. Після сигналу тренера спортсмени намагаються ударом ноги так спрямувати м'яч, щоб він, прокотившись під сіткою, зупинився на протилежному боці майданчика. Виграє та команда, у якої після другого сигналу знаходиться менше м'ячів, або програє та команда, у якої одночасно виявиться чотири м'ячі.

Футболіст.

Спортсмени стають у лінію чи коло. У центрі кола кладеться м'яч. За сигналом тренера спортсмен закриває очі, робить поворот, йде до м'яча і намагається вдарити по ньому ногою.

Забий гол.

У грі одночасно беруть участь дві команди. Над середньої лінією поля (20x10м) на висоті 70-80 см натягують шнур. По обидва боки поля в 2-х метрах від середньої лінії кресляться обмежувальні смуги. Кожна з команд розташовується на своїй половині. У гру вводяться два м'ячі. Гравці намагаються ударом ноги так спрямувати м'яч, щоб він вийшов за межі майданчика суперників, тобто забити гол. Проте гол зараховується лише в тому випадку, якщо м'яч перетне лицьову лінію поля. Забороняється робити удари по м'ячу, що знаходиться між обмежувальною та середньою лініями поля. Перемагає команда, що зуміла за умовний час забити більше голів.

Зміна сторін.

У грі одночасно беруть участь дві команди, у складі 7-10 гравців. На майданчику в 15-20м один від одного позначаються дві паралельні лінії. Кожна команда розташовується за своєю лінією. Всі футболісти мають по м'ячу. За сигналом гравці обох команд починають вести м'ячі (ногами) до лінії суперників. Як тільки м'яч перетне лінію, гравець бере його в руки і піднімає вгору. Перемагає команда, гравці якої зуміють швидше перебратися на бік суперників.

Футбольний слалом.

На майданчику позначається лінія старту, за якої команди по 6-8 гравців шикуються у колони. Перші номери кожної команди мають по м'ячу. Перед кожною командою на відстані 2,5-3 м один від одного встановлюють 6 прапорців. За сигналом перші номери спрямовуються вперед, обходячи «змійкою» прапорці, і таким же чином повертаються назад. На лінії старт-фініш гравець зупиняє м'яч і передає його наступному учаснику і так далі. Перемагає команда, яка швидше закінчила гру.

З двома м'ячами.

У грі беруть участь пари. Вони розташовуються на протилежних сторонах коридору шириною 4 м на відстані 5-6 м один від одного. Коридор можна позначити тасьмою або прапорцями. Обидва гравці мають по м'ячу. За сигналом вони одночасно направляють м'яч один одному, а потім ударом по м'ячу, знову повертають його назад. Якщо м'ячі зіткнулися або один з них вийшов за межі коридору, пара закінчує змагання. Перемагає пара, що зуміла довше інших без помилок виконати вправу.

Сильний удар.

На майданчику позначається лінія удару, а далі - коридор шириною 10м. Гравці по черзі роблять по 3 удари лівою і правою ногою, прагнучи послати м'яч якомога далі. Спроба зараховується, якщо м'яч приземлиться в межах коридору. Перемагає спортсмен, який послав м'яч далі інших (береться результат однієї спроби).

Влуч у мішень.

Футболісти по черзі з відстані 7-10м прагнуть потрапити в коло діаметром 1 м, позначень на дерев'яному щиті або стінці. Кожен виконує по 3 удари правою і лівою ногою по нерухомому м'ячу. Перемагає той, хто зумів зробити більше точних попадань. Гру можна провести і як командну. У цьому випадку переможницею є команда, гравці якої в сумі забили більше голів.

Пінгвіни з м'ячем.

У грі беруть участь дві команди, які шикуються в колони за лінією старту. У 5-8 м від спортсменів - прапорці. За сигналом перші номери кожної команди, затиснувши між колінами м'яч, спрямовуються до прапорця (діти перевалюються з ноги на ногу, немов пінгвіни). Добігши до прапорця, вони ударом ноги направляють м'яч через майданчик другим номерам, а самі стають у кінець колони. Гра закінчується, коли всі «пінгвіни» виконають перебіжки і м'яч знову опиниться у першого номера колони. Якщо футболіст втратить м'яч під час бігу, треба взяти його і продовжувати гру.

Бій м'ячами

Зміст. У грі беруть участь дві команди по 5-10 гравців. Майданчик розділений центральною лінією шириною 2 м. У кожній команді по 4 м'яча. За сигналом тренера гравця починають перебивати м'ячі на поле суперника. Коли всі м'ячі опиняться на одній стороні майданчика, гра припиняється, а команда отримує штрафне очко. М'ячі знов розподіляють на двох половинах майданчика і гра починається спочатку.

Правила. Не дозволяється переступати центральну лінію шириною 2 м. Хто не влучив м'ячем у поле суперника, вибуває з гри до тих пір, доки команда не отримує очко.

Вибивання гравця

Зміст. Грає 2 команди по 6-8 гравців. Майданчик розділений середньою лінією на два поля. Обидві команди займають своє поле і посилають одного гравця за поле суперника. Команда, яка володіє м'ячем, намагається вибити одного суперника. Переможець той, хто вибив усіх гравців суперника.

Правила. По-перше, гравці ідуть за лінію суперника, вони мають право на вкидання і, якщо попадуть в суперника, знову првертаються на поле. По-друге, м'яч переходить до суперника, якщо його вдається перехопити у команди, яка володіє м'ячем при вкиданні.

Заборонена зона

Зміст. Грають 2 команди по 4-6 гравців і один нейтральний воротар. Половина поля з одними воротами і колом 12 м від центру воріт. Одна команда атакує і намагається забити м'яч, а при втраті - перешкоджає це зробити іншій команді. Гра починається з вкидання м'яча воротарем. Гол зараховується лише тоді, коли атакуюча команда виконає хоча б одну передачу. При виході м'яча за бокову лінію гра продовжується вкиданням.

Правила. М'яч може бути забитим у ворота тільки поза забороненою зоною. Положення "поза грою" відміняється. При виході м'яча за лінію воріт у гру його вводить воротар.

У три кола

Зміст. Кількість гравців - довільна. Майданчик з трьома колами діаметром 3 м на кожній половині ігрової площадки. Кожен гравець намагається вибити м'яч з кола своєї половини поля в коло половини суперника.

Правила. Не дозволяється два рази поспіль вибивати м'яч з одного й того ж кола. За м'яч, який не долітів до середньої лінії або вилітів за обмеження, знімається очко. М'яч не дозволяється ловити руками.

Футбольний теніс

Зміст. Кількість гравців - 2,4,6. Середину майданчика розділяються сіткою (шнурком) висотою 1 м. Для того, щоб виграти очко, гравці повинні перебити м'яч на половину суперника через сітку, торкаючись його один раз. Хто раніше набере 10 очок, виграє партію.

Правила. По-перше, м'яча можна відбивати після одного відскоку. По-друге, дозволяється гра головою, ступнею. По-третє, помилкою вважається приземлення м'яча за межами поля, підскакування м'яча більше одного разу.

Удар в мішень

Зміст. Грають дві команди з довільною кількістю гравців. Посередині майданчика розставляють кеглі у двох зонах шириною 5 м. Обидві команди

намагаються із своєї бокової лінії попасти м'ячем у кеглю. За кожну збиту кеглю нараховується очко.

Правила. Зараховується тільки прямо попадання. Збита кегля з відскоку встановлюється гравцем, яких допустив помилку. М'яч не дозволяється ловити руками.

Естафета по колу.

Зміст. У грі приймають участь дві команди з довільною кількістю гравців. Гравці однієї команди повинні обвести м'яч навкруги кола. Після цього м'яч передається наступному гравцю. Команда, всі гравця якої обведуть коло, виграють очко.

Правила. За сигналом гравця кожної команди починають ведення м'яча з протилежних точок середньої лінії і передають м'яч теж у цьому ж місці. Переступати коло з м'ячем заборонено. У разі порушення гравець виконує ведення ще раз.

М'яч під шнуром.

Зміст. У грі приймають участь дві команди по 4-8 гравців. Майданчик з двома зонами по 5 м має шнурок натягнутий на висоті 1 м уздовж середньої лінії. Кожна команда має свою 5 м зону. Обидві команди можуть виграти очко, якщо проб'ють м'яч під шнурком через задню лінію поля суперника.

Правила. Не дозволяється переступати 5 м зону. Бити по м'ячу повинен той гравець, який його піймав. М'яч не дозволяється ловити руками.

Особливістю методики стало те, що час, присвячений ігровим засобам тактико-технічної підготовки складав на кожному тренуванні не менш ніж 25 хвилин.

Ще однією особливістю методики було використання раз на тиждень гри у футбол у малих складах на меншій площадці.

3.2. Вплив експериментальної методики на показники тактико-технічної підготовленості юних футболістів

Ключове місце у нашому дослідженні посідала перевірка припущення про ефективність розробленої методики у юнаків, які займаються у секції з футболу. Педагогічне тестування проводилося при допомозі тестів, згідно загальноприйнятих методик та рекомендацій у методичній літературі.

Першим кроком на цьому напрямку стала перевірка відмінностей між показниками в експериментальній та контрольній групах з використанням статистичного критерію.

Результати цієї перевірки представлено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.1

Показники тактико-технічної підготовленості футболістів груп початкової підготовки на початку та наприкінці досліджу

Назва тесту	Вік, років	Етап досліджу		Різниця, %	Р
		Початок	Кінець		
Жонглювання м'ячем, к-сть разів	6-7	9±0,51	13±0,24	44,4	p<0,05
	7-8	11±0,66	16±0,25	45,5	p<0,05
	8-9	12±0,74	16±0,66	33,3	p>0,05
	9-10	13±0,63	17±0,75	30,8	p>0,05
Удар по м'ячу на точність, к-сть разів	7	3,8±0,27	4,2±0,27	10,5	p<0,05
	8	3,9±0,21	4,3±0,21	10,3	p>0,05
	9	4,2±0,3	4,4±0,3	4,8	p>0,05
	10	4,3±0,38	4,6±0,38	7,0	p>0,05
Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах, сек.	7	14,9±0,12	14,6±0,16	- 2,0	p<0,05
	8	14,5±0,13	14,0±0,1	- 3,4	p<0,05
	9	14,1±0,1	13,4±0,21	- 5,0	p<0,05
	10	13,7±0,12	13,1±0,4	- 4,4	p<0,05

Примітка: стовпчику стовпчику «Р» наведено результат порівняння за критерієм Стюдента.

Як видно з таблиці 3.2, у тесті «Жонглювання м'ячем» достовірні відмінності між початковими і кінцевими результатами були відмічені у юнаків 2016-го і 2015-го р.н. В тесті «Удар по м'ячу на точність» позитивна динаміка результатів відмічена у групі юнаків 2016-го р.н. У тесті «Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах» позитивна статистично значуща динаміка результатів була відмічена у всіх експериментальних групах.

Подання результатів спостережень за допомогою гістограми дозволяє досліднику оцінити ряд статистичних показників, зробити висновки про функцію розподілу та визначити можливі відхилення, а також порівняти два набори даних (зокрема, результати до та після дії того чи іншого фактору впливу).

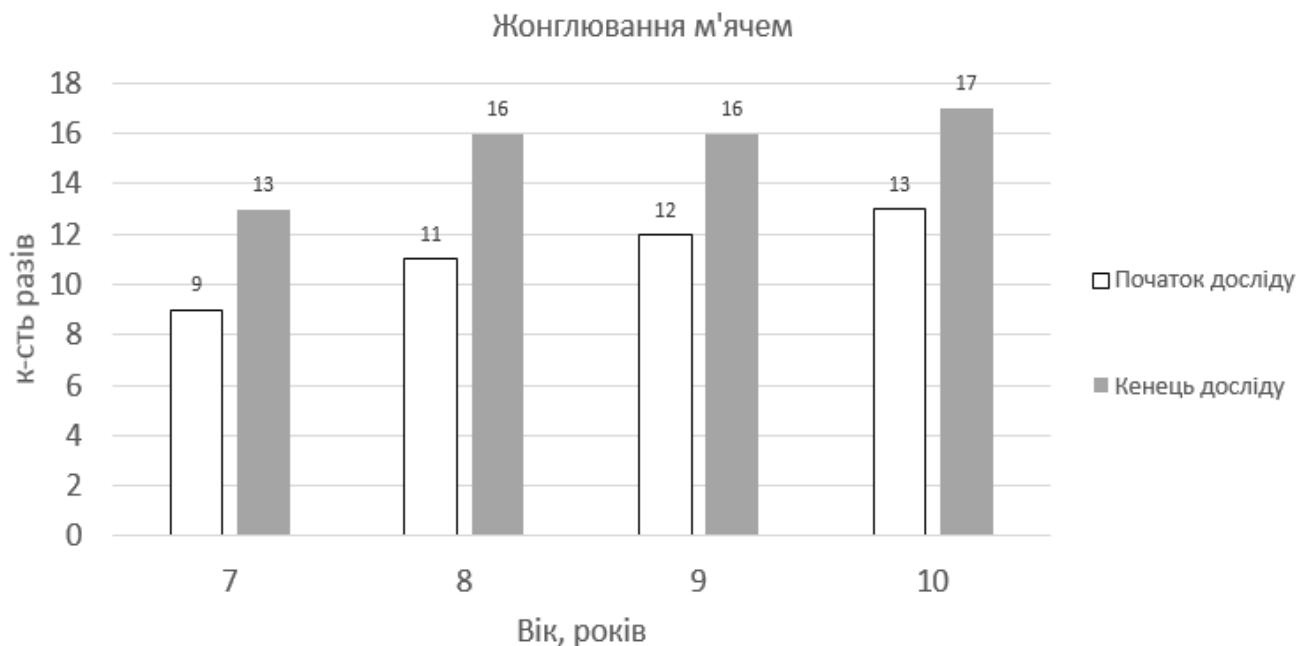

Рисунок 3.1. Динаміка даних тесту «Жонглювання м'ячем» у футболістів груп початкової підготовки

Рисунок 3.2. Динаміка даних тесту «Удар по м'ячу на точність» у футболістів груп початкової підготовки

Рисунок 3.3. Динаміка даних тесту «Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах» у футболістів груп початкової підготовки

Аналіз наведених у тексті гістограм засвідчує, що показники досліджуваних якостей, які характеризують рівень техніко-тактичної підготовленості футболістів груп початкової підготовки зростають протягом року, але відбувається цей процес дещо нерівномірно у різних вікових групах.

Утім, отримані в ході експерименту дані свідчать, що тренування за нашою методикою привело к суттєвому покращенню тактико-технічної підготовленості.

Таким чином, здійснений в нашому дослідженні педагогічний експеримент, підтвердив ефективність розробленої методики техніко-тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки.

1. Проведений аналіз наукових джерел в сукупності з узагальненням отриманих результатів педагогічного спостереження дозволяють сформулювати наступні положення.

Етап початкової підготовки у футболі має кілька ключових завдань, а саме у його продовження має бути приділено увагу:

- засвоєнню основ техніки гри, що передбачає навчання фундаментальних футбольних навичок, таких як удари, паси, контроль м'яча, дриблінг та інші елементи техніки;

- засвоєнню основ тактики футболу, а саме базовим тактичним принципам гри в футбол, такими як позиціонування на полі, взаємодія з партнерами по команді, розуміння стратегії гри тощо;

- розвитку рухових якостей, включаючи швидкість, витривалість, силу, координацію та гнучкість;

- соціальному розвитку юних спортсменів, розвитку у них командного духу, співпраці та роботи у колективі. Гравці вчаться спілкуватися на полі, розуміти і підтримувати одне одного, що є важливим у формуванні успішної футбольної команди;

- мотивації та стимулюванню до досягнення кращих результатів, підтримуючи інтерес до гри.

Разом з тим, аналіз публікацій з проблематики формування і розвитку тактико-технічних умінь юних футболістів показав, що питання використання різноманітних рухових ігор з відповідною метою досліджено недостатньо. До того ж експериментальних даних, які б підтверджували доцільність впровадження таких засобів у навчально-тренувальний процес, авторами не представлено.

2. У результаті проведеної теоретичної роботи, а також аналізу власного досвіду, нами розроблено методiku техніко-тактичної підготовки футболістів

груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

В основу методики покладено акцентоване та активне застосування багатоцільових рухливих та спрощених у змісті спортивних ігор, як-то: М'яч у суперника, Перехоплення м'яча, Біг від м'яча, Квач з присіданням, Лови по колу, Рухома ціль, Відбери м'яч, Гонка м'ячів тощо.

Методика була розрахована на три місяці тренувань, протягом яких, кожного тренування з метою розминки або в основній частині заняття гравці експериментальних груп були залучені до ігрової діяльності, спрямованої на формування технічних та тактичних навичок гри у футбол.

Особливістю методики стало те, що час, присвячений ігровим засобам тактико-технічної підготовки складав на кожному тренуванні не менш ніж 25 хвилин.

Ще однією особливістю методики було використання раз на тиждень гри у футбол у малих складах на меншій площадці (на цьому тренуванні інші ігрові засоби не використовувалися).

3. Отримані в ході експерименту дані свідчать, що тренування за нашою методикою привело к суттєвому покращенню тактико-технічної підготовленості.

Про це говорять наступні факти.

У тесті «Жонглювання м'ячем» достовірні відмінності між початковими і кінцевими результатами були відмічені у юнаків 2016-го і 2015-го р.н.

У тесті «Ведення м'яча з обводом стояків і ударом по воротах» позитивна статистично значуща динаміка результатів була відмічена у всіх експериментальних групах.

В тесті «Удар по м'ячу на точність» позитивна динаміка результатів відмічена у групі юнаків 2016-го р.н.

Таким чином, здійснений в нашому дослідженні педагогічний експеримент, підтвердив ефективність розробленої методики Техніко-

тактичної підготовки футболістів груп початкової підготовки на основі акцентованого використання ігрових засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко, В.Г., Бобарико, О.Е., Гончаренко, В.І., Джус, О.М., Дуніхін, П.М., Фалес, Й.Г. Футбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. Київ: Республіканський науково-методичний кабінет Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту. 2003. 69 с.
2. Андреев, С.Н., Алиев, Э.Г. Мини-футбол в школе. М. : Сов. спорт, 2006. 236 с.
3. Бойченко, Б.Ф. Возрастная динамика физических качеств и технико-тактического мастерства в связи с совершенствованием в системе отбора юных футболистов: [автореферат]. Киев. 1986. 22 с.
4. Варюшин, В.В. Тренировка юных футболистов. М. : ФиС, 2007. 263 с.
5. Вацеба, О.М., Шиян, Б.М. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті. Т. : Навч. книга-Богдан, 2008. 423 с.
6. Верёвкин, М.П. Мини-футбол на уроке физической культуры. М.: ТВТ Дивизион, 2006. 136 с.
7. Вихров К., Догадайло В. Педагогический контроль в процессе тренировки. Киев, 2001. 64 с.
8. Віхров, К.Л. Футбол у школі. К.: Комбі ЛТД, 2004. 234 с.
9. Годик, М.А. Контроль тренировочных и соревновательных нагрузок. М.: ФиС, 2009. 197 с.
10. Голомазов С.В., Чирва Б.Г. Футбол. Теоретичні основи і методика контролю технічної майстерності – М. Спортакадемпредс, 2000. 80 с.
11. Гринченко, І. Б., Сальков, В. С., & Лисенко, В. В. (2023). Удосконалення координаційної підготовки юних футболістів 10-12 років. Сімдесят сьомі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та

гуманітарні науки: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Львів, Україна–м. Переворськ, Польща, 18-19 липня 2023 р.)/[редкол.: О. Патряк та ін.]; ГО “Наукова спільнота”; WSSG w Przeworsku. Львів: ФО-П Шпак ВБ. 111 с.

12. Дж. Х.Уилмор, Д.Л. Костилл. Физиология спорта. К.: Олимпийская литература, 2005. 362 с.

13. Дулібський А.В., Фалес Й.Г. Техніко-тактична підготовка юних футболістів. Київ.: 2001. 61 с.

14. Дулібський, А.В. Техніко-тактична підготовка юних футболістів. Київ, Науковометодичний (технічний) комітет Федерації футболу України. 2001. 69 с.

15. Зациорский, В.М. Физические качества спортсмена: основы теории и методики воспитания. М.: Советский спорт. 2009. 200 с.

16. Зеленцов, А.М. Лобановский, В.В. Моделирование тренировки в футболе. К. :Здоров'я, 1985. 232 с.

17. Костюкевич, В., Щепоткіна, Н. & Стасюк, В. Теоретико-методичні підходи щодо програмування тренувального процесу спортсменів у макроциклі. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Зб. наук. пр. Вип. 8 (27). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С. 145-156.

18. Костюкевич, В.М. Структура і зміст тренувального процесу в реабілітаційнопідготовчому періоді річного циклу підготовки футболістів високої кваліфікації. Спортивний вісник Придніпров'я. 2006. (1). С. 9-12.

19. Костюкевич, В.М. Теорія та методика тренування спортсменів високої кваліфікації. Вінниця: «Планер», 2007. 236 с.

20. Кравченко, І., Шульга, І. Техніко-тактична підготовка футболістів 15-16 років у підготовчому періоді річного тренувального циклу. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/Кравченко-Шульга.pdf>

21. Лисенчук, Г. А. О проблеме индивидуализации тренировочного процесса юных футболистов. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2003. 5. с.102-109.
22. Лисенчук, Г. А. Управление подготовкой футболистов. К.: Олімп. літ-ра, 2003. 432 с.
23. Лісенчук, Г., Тищенко, В. Комплексна оцінка спеціальної фізичної і технікотактичної підготовленості як запорука формування основного складу у футболі. 2019.
24. Максименко, І.Г. Порівняльний аналіз параметрів технічної майстерності футболістів та футболісток різної кваліфікації. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2007. (1). С. 78-80.
25. Перепелица, П.Е. & Демкович, С.Э. Анализ тактико-технических действий футболистов. Вісник ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка. Вип. 35. Серія: Педагогічні науки. Чернігів: ЧДПУ. (35). 2006. С. 285-290.
26. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. М.: Физкультура и спорт. 1997. 350 с.
27. Радченко О. В., Чиж А. Г., Констанкевич В. П. Показники технічної підготовленості футболістів на етапі початкової підготовки. Спортивні ігри, № 1 (23) 2022. С. 43-55. URL: <https://doi.org/10.15391/si.2022-1.05>
28. Терещенко В., Форостян О. І. Техніко-тактичні дії юних футболістів в умовах змагань. Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини : матеріали VII інтернет-конференції. м. Одеса, 17-18 жовтня 2023 р. Одеса. : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2023. С. 156-160. URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/18043 .
29. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Зб. наук. пр. 8 (27). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 175-183.

30. Футбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячоюнацьких шкіл вищої спортивної майстерності. Київ, 2003. 105 с.

31. Шамардин В. Научно-методическое обеспечение подготовки футболистов высокой квалификации. Киев, 2001. 65 с.